21-KITÂBU FADLI'S-SALÂTI FÎ MESCIDI MEKKE VE'L-MEDÎNE
1- Mekke ve Medine Mescidlerinde Namaz Kilmanin Fazileti Babi
2- Kuba Mescidi Babi
3- Her Cumartesi Günü Kuba Mescidi'ne Gelen Kimse Babi
4- Kuba Mescidi'ne Yürüyerek Veya Binerek Gitmek Babi
5- Peygamberin Kabri Ile Minberi Arasindaki Sahanin Fazileti Babi
6- Beytu'l-Makdis Mescidi Babi

Rahman ve Rahîm olan Allah'in ismiyle [1]

21-KITÂBU FADLI'S-SALÂTI FÎ MESCIDI MEKKE VE'L-MEDÎNE

(Mekke ve Medine Mescidlerinde Namaz Kilmanin Fazileti Kitabi)

1- Mekke ve Medine Mescidlerinde Namaz Kilmanin Fazileti Babi [2]

1-.....Bana Abdulmelik ibn Umeyr (225), Kazaa'dan haber verdi. O: Ben Ebû Saîd Hudrî'den dört sey isittim, demistir. Ebû Saîd de: Ben (bu dört seyi) Peygamber (S)'den isittim demistir [3]: (Kazaa dedi ki:) Ebû Saîd, Peygamber'in maiyyetinde oniki gazvede hazir bulunmustur.
H bize Alî ibnu'l-Medînî tahdîs edip söyle dedi: Bize Sufyân ibn Uyeyne, ez-Zuhrî'den; o da Saîd ibnu'l-Müseyyeb'den; o da Ebû Hu-reyre'den tahdîs etti [4]. Peygamber (S) söyle buyurmustur: "(Ibâdet için) su üç mescidden baskasina yolculuk edilmez: el-Mescidu 'l-Harem, Mescidu'r-Rasûl ve Mescidu'l-Aksâ" [5]

2-.....Bize Mâlik (179), Zeyd ibn Rebâh (13i) ile Ubeydullah ibnEbî!Abdillah el-Agarr'dan bunlarin ikisi de Ebû Abdillah Süleyman el-Agarr'dan o da Ebû Hureyre(R)'den haber verdi. Peygamber (S): "Benim su (Medîne) Mescidimde kilinan bir namaz, (Mekke'deki) Harem Mescidi müstesna olmak üzere, baska mescid-lerde kilinan bin namazdan hayirlidir" buyurdu [6].

2- Kuba Mescidi Babi

3-.....Bize Eyyüb es-Sahtiyânî, Nâfi'den tahdîs etti (ki o söyle demistir): Ibn Umer (R) duhâ (yânî kusluk) vakti namaz kilmazdi, yalniz su iki gündeki hâli bundan müstesnadir: Biri Mekke'ye geldigi gündür; çünkü Ibn Umer Mekke'ye kusluk vakti gelir, akabinde Beyt'i tavaf eder, sonra da Ibrahim Makaami'nin arka tarafinda iki rek'at namaz kilardi. Digeri de Kubâ Mescidi'ne geldigi gündür; çünkü Ibn Umer, her cumartesi günü Kubâ Mescidi'ne ziyarete gelirdi. Mescide girince, oradan namaz kilmadan çikmayi çirkin görürdü de, nihayet mescidde namaz kilardi. Nâfi' dedi ki: Ve Ibn Umer, Rasûlullah (S)'in (cumartesi günleri) bu Kubâ Mescidi'ni binekli veyâhud yaya olarak ziyaret eder oldugunu tahdîs ederdi. Nâfi1 söyle dedi: Ve yine Ibn Umer, ben Nâfi'e söyle eler idi: Ben

dostlarimin nasil ziyaret ettiklerini gördüm ise, ben de o suretle ziyaret ederim. Ve ben gece veya gündüzden herhangi bir saat içinde namaz kilan bir kimseyi, namaz kilmaktan men' etmem. Su kadar ki, onlar (namaz için) günesin dogus ve batis vakitlerini seçmesinler [7].

3- Her Cumartesi Günü Kuba Mescidi'ne Gelen Kimse Babi

4-.....Bize Abdulazîz ibnu Müslim, Abdullah ibn Dînâr'dan tahdîs etti. Ibnu Umer (R): Peygamber (S) her cumartesi günü yürüyerek yâhud binekli olarak Kubâ Mescidi'ne gelirdi, demistir. Abdullah ibn Umer bizzat kendisi de böyle yapardi [8].

4- Kuba Mescidi'ne Yürüyerek Veya Binerek Gitmek Babi

5-.....Ubeydullah söyle demistir: Bana Nâfi', Ibn Umer'den tahdîs etti. Ibn Umer (R): Peygamber (S) Küba'ya bazen binekli, bazen de yaya gelirdi, demistir.
îbn Numeyr sunu ziyâde etmistir: Dedi ki: Bize Ubeydullah, Nâfi'den tahdîs etti. "Ve Peygamber Kubâ Mescidi'nde iki rek'at namaz kilardi" [9].

5- Peygamberin Kabri Ile Minberi Arasindaki Sahanin Fazileti Babi [10]

6-.....Bize Mâlik, Abdullah ibnEbîBekr'den; oda Abbâdibn Temîm'den; o da Abdullah ibn Zeyd el-Mâzinî (R)'den haber verdi ki, Rasûlullah (S): "Evimle minberim arasindaki saha, cennet bahçelerinden bir bahçedir" buyurmustur [11].

7-.....Ubeydullah söyle demistir: Bana Hubeyb ibn Abdirrahmân, Hafs ibn Âsim'dan; o da Ebû Hureyre (R)'den tahdîs etti ki, Peygamber (S): "Benim evimle minberim arasi cennet bahçelerinden bir bahçedir. Ve minberim de havzim üzerindedir" buyurmustur [12].

6- Beytu'l-Makdis Mescidi Babi

8-..... Bize Su'be, Abdulmelik ibn Umeyr'den tahdîs etti. O söyle demistir: Ben, Ziyâd'in himayesinde olan Kazaa'dan isittim, o söyle dedi: Ben Ebû Saîd Hudrî'den isittim; o, Peygamber(S)'den dört sey tahdîs ediyordu ki, bu dört sey hem beni hayrete düsürdü, hem de sevindirdi. Peygamber (S) söyle buyurmustur: (("• Esi veya bir mahremi kendisiyle beraber bulunmayan kadin, iki günlük mesafeye sefer etmesin. b- Ramazân bayraminin ilk günü ile Kurbân bayraminin dört gününden ibaret olan Ramazân ve Kurbân bayrami günlerinde oruç tutmak yoktur. c- îki namazdan sonra da namaz yoktur: Biri sabah namazindan sonra günes dogup yükselinceye kadar, s öbürü ikindi namazindan sonra günes batincaya kadar. d- Namaz kilmak için su üç mescidden baska hiçbir mescide sefer edilmez: Harem Mescidi, Aksa Mescidi ve benim mescidim"

[13]

•

---

[1] es-Sagânî nüshasinda "Besmele", buradaki gibi bâbdan Öncedir. Bu, Yünînî'-de sahihtir denilmis oldugundan, Ebû Zerr'e âiddir. Miftâhu Kunûzi's-Sünne'de bu bölüm ayri bir kitâb gibi rakamlanmis ve 20. Kitâb olarak gösterilmistir.

[2] Babin hadîsinde Mekke ve Medine mescidleriyle beraber Kudüs Mescidi de zikr edilmis iken, Buhârî'nin bu bâb basliginda yalniz Mekke ve Medine mescidleri-ni söyleyip, Kudüs Mescidi'ni söylememesi, biraz sonra Kudüs Mescidi için ayrica bir bâb açacagindandir

[3] Buhârf, hadîsi burada kisaca rivayet etmistir. Bu dört seyin sayilmasi "Beytu'I-Makdis Mescidi bâbi"ndaki hadîste gelecektir

[4] Burada verilen iki sened, gelecek metne âid degildir. Çünkü Ebû Saîd hadîsi, yukarida geçtigi gibi sâdece dört seyi sâmildir. Ebû Hureyre'nin bu hadîsi ise yalniz sefer üzerinedir.

[5] Hadîsteki "Seddu'r-rihâl", deveye yük baglamak demektir, ve seferden kinayedir. "Lâ" nefiy edatidir, nehiy ma'nâsinadir. Nehiyden nefye sapmanin inceligini Aynî söyle bildiriyor:

Bu beyân üslûbunda, üç mescid ziyaretine, dinleyiciyi en belîg surette tes-vîk ve bunlardan baska mescidlere sefer etmekten de en latîf bir sekilde men: ve sakindirma vardir {Umdetu'l-Kaarî, III, 681).

Üç mescidin Öbürlerine üstünlügü, hadîsin sarahatinin geregi bulundugundan, bu konuda âlimlerin ittifaki vardir. Buhârî'nin hadîsi sevkedis basligi da bunu nâtiktir. Binâenaleyh tafsile ihtiyâç yoktur. Yalniz bu üç mescidin kendi aralarindaki derece farklari vardir ki, bu da âlimler cumhuruna göre hadîsteki tertîb veçhile Harem Mescidi, mescidlerin en efdalidir. Bunu ta'kîben Medine Mescidi gelir. Aksa Mescidi de, Medîne Mescidi'ni ta'kîb eder.

Gelecek olan 2 rakamli hadîste Medîne Mescidi'nin Harem Mescidi'nden baska mescidlere üstünlügü bulundugunu bildirmektedir.

Üç mescidin digerlerine üstünlük sebebi: Her üçünün Peygamberler eliyle kurulmus olmalaridir. Bununla beraber Harem Mescidi, bütün müslümânlarin kiblesidir. Peygamber'in Mescidi, takva üzerine kuru!mustur(et-Tevbe:iO8).

Aksa Mescidi de geçmis ümmetlerin kiblesidir. Harem Mescidi'ne uzakligindan dolayi el-Mescidu'1-Aksâ (= En Uzak Mescid) denilmistir {Umdetu'l-Kaarî, III, 682).

[6] Bu fazilet farkini degisik sayilarda gösteren hadîsler de vardir:

Ebû Saîd Hudrî söyle demistir: Bir kerre Rasûlullah (S), birisi ile vedâlasti, sonra da ona: "Nereye gidiyorsun?" diye sordu. Ozât: Beytu'l-Makdis'e gitmek istiyorum, dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (S): "Benim su mescidimde kilinan bir namaz, Harem Mescidi müstesna olmak üzere, baska mescidlerde kilinan yüz namazdan efdaldtr" buyurdu. (Bunu Ebû Ya'Iâ el-Mevsilî rivayet etti ve isnadini sahîhtir dedi.)

Ebû Zerr söyle demistir: Biz, Rasûlullah'm huzurunda: Bunlarin hangisi efdaldir; Rasûlullah'm Mescidi mi yoksa Beytu'l-Makdis mi? diye müzâkere etmistik. Rasûlullah (S): "Benim su mescidimde kilinan bir namaz, Beytu'l-Makdis Mescidi'nde kilinan dört yüz namazdan efdaldir. Benim mescidim ne güzel namaz kilinacak yerdir!" buyurdu (Taberânî, el-Evsat).

Imâm Ahmed ile tbn Mâce'nin rivayetinde veda eden kimsenin ismi verilmistir.

Metindeki hadîsin sarih ifâdesinden, Medine'deki Peygamber Mescidi'nin Aksa Mescidi'ne üstünlügü anlasilir.

[7] Bu hadîs, Kubâ Köyü'nün, Kubâ Mesddi'nin ve o mescidde kilinan namazin fazîletine delâlet etmektedir. Kubâ Mescidi hicret sirasinda Peygamber tarafindan kurulmus ve Kur'ân'da (et-Tevbe: 108)-râcih olan bir kavle göre- Takva Mescidi diye zikredilmistir. Peygamber hicrette Küba'ya geldi. Oradaki Amr ibn Avf ogullan arasinda Kulsum ibn Hedm'in evinde dört bes gün konuk oldu. Iste bu konukluk sirasinda Kulsum'un hurmalarini kuruttugu yerde bu mescidi kurdu. Kubâ Mescidi'nin Insâsi zamani, beser târihinde benzeri görülmeyen bir içtimaî, siyâsî ve dînî hâdisenin gerçeklesme baslangici oldu. Bu mes'ûd ve mev'ûd gâ-yeyî en yakindan sezen Peygamber, Islâm Âlemi'nin ilk mescidi olmak serefini kazanan bu binanin insâsinda sür'atli davrandi ve Taberânî'nin rivayetine göre kendisi de bir isçi gibi çalisti.

Kubâ, Medîne'nin güneyinde, üç mil kadar uzaklikta bir köydür. Mu 'cemu 7-Buldân'da Küba'nin Mekke'ye gidilirken sol tarafa tesadüf ettigi ve Takva Mescidi'nin burada bulundugunu bildiriyor ki, bu hadîslerde sözü edilen Kubâ Mes-cidi'dir. Bu mescid, Kur'ân'da anilmistir (et-Tevbe: 108)

[8] Bu Kubâ Mescidi ziyaretinin cumartesi günü yapilma sebebi, söyle îzâh edilmistir:

Kubâ halki cumua günleri cumua namazi için Medine'ye gelirlerdi. Islâm'in bu ilk mescidi, cumua günleri garîb kalirdi. Ahde vefayi, eski hukuka saygiyi îmân eserinden sayan Peygamber, cumartesi günleri orayi ziyaretle, ora halkinin gönüllerini hos eder ve cumua günkü garibligini telâfi eylerdi, denilmistir.

Bazen binekli, bazen yaya gitmesi ise, bunlardan hangisi kolay gelirse o sekilde giderdi demektir

[9] Buhârî arka arkaya getirdigi bu bâblarda hem hadîsin senedinin birkaç tane oldugunu, hem de farkli hükümlerin delili oldugunu göstermis oluyor.

Abdullah ibn Numeyr'in ziyâdesini Müslim ile Ebû Ya'Iâ mevsûlen rivayet etmislerdir.

[10] Bu bâbdakI hadîsin bâzi rivayet yollarinda "Beytî(= Evim)" lâfzi yerine "Kab-rî(= Kabrim)" lâfzi gelmistir. Iste Buhârî, bu baslikta o rivayete isaret etmistir.

Peygamber'in dünyâ hayâtinda sakin oldugu Hz. Âise hücresine gömüldügünden, dünyâdaki evi ile ebedî merkadi mahall i'tibâriyle birdir. Her iki ta'bîr arasinda ilgilendigi sey i'tibâriyle ittihâd vardir. Fakat "Beytî" rivayeti sahihtir.

[11] Alimlerden çogu bu hadîsin zahirine bakarak, Peygamber'imizin pâk ravzasi-nm aynen oldugu gibi cennete nakledilecegine kaail olmuslardir. Bâzilari da Pey-gamber'in evi ile minberi arasindaki bu sahada ibâdet etmek, ibâdet eden kimseyi cennete ulastirmaya sebeb olur ma'nâsi kasdolunabilir demislerdir. Binâenaleyh hadîs, Peygamber'in kabrini ziyarete, mescidinde ve bilhassa kabri ile minberi

v. arasindaki mübarek ravzada namaz kilmayi tesvik ve tergîbi ihtiva etmektedir. Bunun bir tesbîh olmasi ve tesbîh edatinin mahzûf bulunmasi da muhte-r. mildir: "Kabr; ins, cinn ve melekler tarafindan dâima ziyaret edilmekte bulun--i masi sebebiyle bu mübarek arz parçasi cennet gibidir" demek olur.

Ravzanin yüzölçümü: Ravzamn yânî Peygamber'in kabri ile minberin arasi on metre eninde ve yirmi metre uzunlugunda olup, yüzölçümü ikiyüz metrekareye ulasir.

[12] Hadîste minberin, üstünde konulmus bulundugu haber verilen havz, Kevser Hav-zi'dir. "Minberim, havzim üzerindedir"cümlesi hakkinda Kaadî Iyâz söyle demistir: Âlimlerden çogu bu fikrayi da zahirine hami ederek, minberi Cenabi Hakk aynen Peygamber'in havzi üzerine Iade buyurur, demislerdir. Bu cümleden açikça anlasilan ma'nâ da budur. Bâzi alimler de Peygamber'in havzi üzerinde bir minber bulundugunu ifâdedir, demislerdir.

[13] Bu hadîsin son fikrasi, 1 rakamli hadîste geçtigi için orada bâzi açiklamalar verilmisti. Burada sunu ilâve edelim:

"Câhiliyet devrinde câhil kavimler kendilerince ta'zîme lâyik görülen yerleri ziyaret için yükler baglayarak bu ziyaret ettikleri makaamlarla teberrük kas-dederlerdi. Bu ise Allah'tan baska bir fânîye ibâdete zerîâ" ve vesiledir; dînin seâirini tahrîftir. Peygamber (S) dînin seâirinden olmayan bu nevi' ziyaretlerin, dînin seâirine karismamasi için

bu kapiyi kapamistir. Buna göre hakk olan velî--lerden herhangi bir velînin ibâdet yerini ve kabrini ziyaret için, Turu Sînâ için sefer ihtiyar etmek kamilen nehyedilmis olmakta musâvîdir; Allah en bilendir" (Sâh Veliyyullah Dihlevî, Huccetu'ltâhi'l-Bâliga, I, 153).